
BOEKBESPREKINGEN

A.W. Aarnoutse e.a., *Uit het archief... Opstellen voor Frans Rozemond*. Uitg. Theologische Universiteit, Kampen 1997. 109 blz. ISBN 90 73954 27 4.

f 15,00

– D. Jansen

In deze afscheidsbundel voor Frans Rozemond, archivaris van de Theologische Universiteit van Kampen (Oudestraat), laten vrienden en collega's de Kamper archieven spreken.

Jaap van Gelderens openingsbijdrage behandelt een vijftal brieven van Johanna Dirkje van An del (1847-1915), de echtgenote van de Kamper hoogleraar D.K. Wielenga. De brieven, die zij in de jaren 1883 en 1884 aan haar vriendin Kee van Herwaarden schreef, spiegelen de eerste jaren van het professorengesin te Kampen. Die jaren waren voor de vrouw des huizes niet gemakkelijk. In de IJsselstad voelt ze zich – anders dan in de vorige standplaats Nieuwendijk (gem. Almkerk) – eenzaam; ze idealiseert het dorpsleven en ervaart het stadsleven van Kampen als deftig, afstandelijk en bedreigend. Vijandig zelfs, en dat verklaart haar opmerking in een brief aan haar echtgenoot van 17 augustus 1884 die door Van Gelderen op pag. 20 nt. 48 wordt aangehaald: 'ik haat deze buurt, ik zal maar zeggen: dit huis'. Troost vindt ze in haar grote gezin en in haar werk voor de zondagschool. Het laatste geeft innerlijke kracht en moed om het dagelijkse leven – eigenlijk de dagelijkse strijd – aan te kunnen. Steun van haar man is dan zeer welkom, maar die moet ze soms ontberen. Karakteristiek is een brief van 24 december 1884: 'Mijn man heeft het al even druk en komt om 10 uur 's avonds eindelijk naar beneden met nog boeken in zijn hand en als ik eens met hem praten moet over een en ander, moet ik hem als bij de beenen trekken om eens af te dalen bij gewone huishoudelijke dingen. Dan dacht ik nog dikwijls aan ons rustig, liefelijk landelijk leven'. (te Nieuwendijk, D.J.) Een dergelijk pakkend citaat doet de lezer verlangen naar de uitgave van dagboeken en brieven van predikantsvrouwen en de op pag. 8 uitgesproken wens

om te komen tot de uitgave van egodocumenten verdient nadrukkelijk aandacht. Wat Van Gelderen in deze bijdrage heeft opgediept smaakt naar meer en iets daarvan vinden we in het vervolg van deze bundel.

Theo van Staalduine beschrijft de achtergronden van Gerard Rothuizens keuze voor de theologie. Hij belicht de betekenis van diens vader hierbij en Rothuizens geslaagde manoeuvre om door inschrijving als theologisch student te Kampen aan tewerkstelling in Duitsland te ontkomen. Mocht de lezer vraagtekens plaatsen bij een dergelijke houding, hij wordt ook geïnformeerd over Rothuizens Nederlands-Indische periode: nadat hij naar de Oost was gegaan om tegen de Japanners te vechten weigerde hij de wapens op te nemen tegen Soekarno c.s. Deze stellingname kwam voort uit de opvatting dat een land dat net was bevrijd van de Duitse onderdrukking niet in de fout mocht vervallen om zelf een volk te overheersen. Rothuizen blijkt dus toch een karaktervol mens te zijn geweest, beter nog: een vent.

In de derde bijdrage 'Wat zou Dijk hier wel van zeggen'. De oprichting van het dispuut Exodus '47 en de verhouding tot haar erelid prof. Dr. K. Dijk, 1953-1968', door Bram-Willem Aarnoutse wordt de soms wat moeilijke relatie tussen de joeetz (raadsman) Dijk en Exodus '47 weergegeven. Aarnoutse beschrijft de oprichting van het dispuut, voert de statuten op, waarvan art. 12 luidt: 'op de dispuutsvergadering is het de leden verboden wapens te gebruiken of te dragen', en laat vervolgens Dijk zelf aan het woord. De in 1953 bijna zeventigjarige theoloog, waarvan op pag. 50 een bepaald onflatteus portret (a-intellectueel, verwaten mannenbroeder) wordt geschetst, blijkt zich in zijn brieven aan het dispuut als vaardig taalgebruiker, geestig causeur en origineel orator didacticus te manifesteren. We kunnen Aarnoutse complimenteren met de selectie van deze brieven, die ik (lees)voer voor gereformeerde theologen zou willen noemen.

De dan volgende bijdrage is van de hand van Gert van Klinken: 'Tuchtoefening door een veenkoloniale kerkenraad. Weerdingermond, 1879-1906.' Hierin wordt met een 'bijzonder geval' de tuchtoefening in de